

MARIBORSKI

VEČERNIK

Cena 1 Din

Uredništvo in uprava: Maribor, Gosposka ul. 11 / Telefon uredništva 2440, uprave 2455
Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 10. uri / Velja mesečno prejemnik
v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom 12 Din / Oglasi po ceniku / Oglase
sprejema tudi oglasni oddelak „Jutra“ v Ljubljani / Poštni številni račun št. 11.400

„JUTRA“

Problem Podonavja in njega rešitev

INTERESNE INTRIGE VELESIL.

Vprašanje Podonavja je prav za prav akutno že celo desetletje. Za nekaj časa stopi v ozadje, nato se pa zopet pojavi v ospredju, zdaj v tej zdaj v oni obliki. O njem se je že prelilo morje tinte, natisnili so se članki in predlogi, ki bi napolnili knjižnico, pa smo prav za prav še vedno tam, kjer smo bili. Vzrok je to, da si stojimo pri reševanju tega vprašanja nasproti tri velesile: Francija, Italija in Nemčija, vsaka s svojimi posebnimi interesi. Francija hoče v skladu z znanim Tardieujevim načrtom tako Podonavje, ki bi družilo v tesni gospodarski povezanosti Češkoslovaško, Romunijo, Jugoslavijo, Madžarsko in Avstrijo brez intrig tretjega in v popolni enakopravnosti; Italija gradi na temelju Mussolinijevih namenov zvezo Italija, Avstrija, Madžarska z eventualnim sodelovanjem Nemčije, če pa to ne bi bilo mogoče — male antante, toda tako, da bi ta zveza koristila italijanski hegemoniji in slabila države male antante, dočim stremi Nemčija po priključitvi Avstrije in potem zvezi z Madžarsko.

Nemčija sama — zlasti sedaj — ne bi dosti ovirala edino pravilne rešitve podonavskega vprašanja, ki bi bila gotovo že davno dosežena, če ne bi bilo Italije in Mussolinija. Edina resna in usodna ovira je Mussolini, ki ne more opustiti svojih megalomanskih načrtov in stremeljenj, spraviti pod svoj upliv Avstrijo in Madžarsko in potem njiju razbiti ali vsaj oslabilo malo antanto ter doseči koncem koncev na kakršen koli način revizijo meja na škodo zlasti Jugoslavije, pa tudi Češkoslovaške in Romunije. Jugoslavijo bi sploh najrajši zbrisal z evropskega zemljevida. Ta svoj namen bi dosegel najlažje z restavracijo Habsburžanov na skupnem avstrijsko-madžarskem prestolu. Skupni kralj naj bi postal nadvojvoda Otton, ki bi ga v ta namen oženil z italijansko princeso. To bi z vsjo avtoriteto podpiral tudi Vatikan, a proti temu so poleg male antante tudi Nemčija, Francija in vsaj splošno Anglija. Spricho vse te rivalitete velesil je čisto naravno, da rešitev Podonavja že leta in leta ne more z mrtve točke, in to kljub veliki aktivnosti diplomacije, v prvi vrsti italijanske.

Da bi mogli dospeti do cilja, bi se morali torej otestiti najprej prizadelet sami intrig velesil, to se pravi Češkoslovaška,

Romunija, Jugoslavija, Avstrija in Madžarska bi morale vzeti svojo skupno usodo v lastne roke! Na docela neodvisni konferenci delegacij vseh teh petih držav bi se morala temeljito, prijateljsko in nepristransko proučiti vsa vprašanja, tičočna se medsebojnega gospodarskega in političnega sodelovanja in podpiranja. Tako bi se ustvaril blok tesno medsebojno povezanih nacionalnih držav, ki bi obsegal dosti večje ozemlje kakor bivša Avstro-Ogrska. Ta blok bi uredil medsebojno izmenjavo blaga, promet, denarstvo itd. Izhod na Jadransko morje bi imel v Jugoslaviji, na Črno morje pa v Romuniji. V taki tesni skupnosti bi se mirno in prijateljsko odstranila vsa nasprotja, ki danes obstojajo, zaščitile bi se s skupno pogodbo obojestranske narodne manjšine, garantirale meje, določila skupna obramba v primeru napada od zunaj itd. Sploh v Podonavju bi nastala docela nova atmosfera in napočila bi doba, v kateri bi se lahko rešila tudi vsa sedanja kriza.

To je idealno zasnovana rešitev podonavskega vprašanja, ki bi se dala realizirati takoj, čim bi se vse prizadete države izjavile, da so v to pripravljene. Mala antanta je že ponovno izjavila, da je tako Madžarski kakor Avstriji vedno na razpolago za sporazum in priključitev. Ona torej ni kriva, če zamisel še ni realizirana. Glavna krivda zadeva poleg Italije kot ozadnje dirigentke pred vsem Madžarsko, ki sanja o blazni misli revizije meja v cilju obnovitve nekdanje Ogrske, s priključitvijo Hrvaške in izhodom na Jadransko morje. Druga krivka mimo Madžarske je Avstrija, ki se nikakor ne more sprijazniti z dejstvom, da Dunaj ni več glavno mesto nekdanje obširne velesile, marveč samo male, malo pomembne države. Ta Dunaj hoče na vsak način postati zopet nekdanji Dunaj, dirigent in eksploator vsega Podonavja, in je v svoji slepoti preponosen, da bi se sam in neposredno obrnil do Prage, Bukarešte in Beograda. Dasi pa trpe zaradi tega stanja vse države Podonavja, trpita največ prav Avstrija in Madžarska. Prvo ograža Nemčija samo zato, ker nima zaščite v enotnem Podonavju. Namesto po edini pravi poti, drvitja Avstrija in Madžarska po poti Italije, v lastno škodo in škodo sosedov!

Italijanske namere v Albaniji

GLAS FRANCOSKE JAVNOSTI. V NEVARNOSTI JE ŠE ZADNJI OSTA-NEK ALBANSKE NEODVISNOSTI.

PARIZ, 28. avgusta. V včerajšnji številki »Action Française« se bavi Le Boucher s položajem v Albaniji in prvi med drugim: Vse vesti o nekem ultimatumu je treba pustiti ob strani: nedvomno je, da bo Italija v odgovoru na zahteve albanske vlade postavila zelo težke pogoje. V primeru, da bi Albanija te pogoje sprejela, bi padla še bolj pod italijanski vpliv. To je sicer tudi v popolnem skladu s politiko, ki jo vodi Italija v Albaniji. Na drugi strani se pa vprašamo, kako bodo mogli Albanci, med katerimi še vedno živi spomin na boje za svobodno Albanijo Skenderbega, pristati na njeno popolno politikalizacijo in ali se bo albanski vladi posrečilo pripraviti svoj narod k novi žrtvi. V vsakem primeru je položaj sedanjih oblastnikov v Albaniji zelo delikaten, zlasti ker so trdno prepričani, da ne morejo

biti brez italijanske denarne podpore. Kar se tiče Italije same, je v mnogo ugodnejšem in boljšem položaju, ker si je s tiranskim paktom zagotovila neke pravice v Albaniji, ki spominjajo v marsičem na pravice, ki so si jih zagotovile na Kubi s »Platovim amandmanom« Združene države Severne Amerike. Ta amandman je bil vnešen v kubansko ustavo na podlagi pogodbe, sklenjene z Združenimi državami. List končno pravi, da ima Italija po pogodbi med njo in Albanijo pravico izkrcati svoje čete v Albanijo in da bi pomenilo dejstvo, če bi se Italija res okoristila s to pravico, konec albanske neodvisnosti.

MAKSIMIRANJE OBRETNOSTI MERE V ITALIJI

Rim, 28. avgusta. Včeraj je bil objavljen ministrski odlok o maksimiranju obrestne mere pri posojilih s 6%.

Konferenca gospodarske male antante

MESECA SEPTEMBRA SE BO SEŠLA V PRAGI PRVA KONFERENCA GOSPODARSKE MALE ANTANTE. PRIPRAVA GRADIVA. JUGOSLAVIJA JE ŽE STAVILA SVOJE GLAVNE PREDLOGE

PRAGA, 28. avgusta. Kakor doznajajo listi, bo v teku meseca septembra v Pragi prva konferenca gospodarske male antante. Vse tri vlade vneto zbirajo gradivo, ki naj bi se obravnavalo na tej konferenci, ki naj bi ustvarila temelje za še tesnejše gospodarsko sodelovanje Češkoslovaške, Jugoslavije in Romunije. — Kakor piše »Narodna Politika«, je jugoslovanska vlada večino predlogov za to konferenco pravkar že izdelala. Jugoslovanski predlogi se nanašajo v prvi vrsti na blagovni tranzit, na sodelovanje v paroplovnem prometu, na železniške tarife v osebnem in tovarnem prometu, na ukinitve konzularnega vizuma v medse-

bojnem prometu med vsemi tremi državami, na olajšave v medsebojnem tujskem prometu itd. Jugoslovanska vlada bo predlagala na konferenci, naj bi vse tri Narodne banke pristopile k čim tesnejšemu sodelovanju. Jugoslavija bo predložila tudi osnutek predloga, po katerem naj bi se poglobili gospodarski odnosi med vsemi tremi prijateljskimi državami. Poslanika v Pragi in Bukarešti sta glede tega pravkar stopila v stike z vladama obeh držav. Pričakuje se, da bo rodila praška konferenca gospodarske male antante dragocene sadove za nadaljnji razvoj in napredek vseh treh zaveznških držav.

Kancelar Hitler zahteva Posaarje

VELIKA NEMŠKA MANIFESTACIJA V RÜDESHEIMU. GOVORI RUSTA IN HITLERJA. KOMISIJA PROTESTIRA.

PARIZ, 28. avgusta. Včeraj je bilo v Rüdeshemu v Nemčiji veliko zborovanje za priključitev Posaarja Nemčiji, katerega se je udeležilo okoli 80.000 ljudi iz Posaarja, okoli 80.000 pa iz Porenja in Hesensko-Nasavskega. Zborovanje je vodil novi predsednik Zveze posaarskih društev, ki je v svojem govoru naglašal, da so Posaarci Nemci po krvi, jeziku in zgodovini in hočejo zato k Nemčiji. Za njim je govoril pruski kulturni minister Rust, nato pa kancelar Adolf Hitler, ki je naglasil, da je bilo Posaarje odvzeto Nemčiji samo zato, da bi se zago-

tovil Franciji tamkajšnji premog, dočim bi morala biti uprava do plebiscita 1. 1935 v rokah Društva narodov. Sedaj je pa napočil čas, da se ta zadeva reši in rešitev je le ena: Nazaj k Nemčiji! Nemčija ne želi vojne in ne mara nobenih tujih pokrajin, zahteva pa tisto, kar je nemško. Ta manifestacija, ki je z obiskom in govorom državnega kancelarja Hitlerja dobila uradno lice, je izzvala v Parizu veliko nezadovoljstvo. »La Liberté« poroča iz Saarbrückna, da namerava posaarska vladna komisija protestirati proti tej prireditvi pri Društvu narodov.

Pot francoskih parlamentarcev v Italijo

PARIZ, 28. avgusta. Večje število francoskih narodnih poslancev, članov skupine »Francija-Italija«, bo odpotovalo pod vodstvom narodnega poslanca iz zgornje Saone, Theodora Valencyja, dne 21. septembra v Italijo. Francoski narodni poslanci se bodo mudili v Italiji do 6. oktobra in bodo v tem času obiskali Genova, Rim, Firenzo, Benetke, Turin itd. S francoskimi parlamentarci bo potovalo tudi nekaj članov analognega senatorskega odbora za zblizanje z Italijo. Za časa svojega bivanja v Italiji bodo francoski parlamentarci gostje italijanske parlamentarne skupine »Italija-Francija«.

Irski fašisti so manifestirali

DUBLIN, 28. avgusta. Kljub najstrožjim ukrepom vlade so vprizorili irski fašisti včeraj vendarle svoj veliki demonstracijski pohod. Vlada je koncentrirala v Beal Blathu močne vojaške čete in več kakor 400 stražnikov, ki naj bi onemogočili fašistom njihov obhod. S spretnim manevriranjem pa se je modrosrajčnikom vendarle posrečilo čuvarje reda in miru izvabiti na neki oddaljeni kraj, dočim se je medtem glavni pohod fašistov z veliko paradno vred izvršil v popolnem redu na glavnih ulicah, kjer je bil napovedan. General O'Duffy je imel velik govor, v katerem je naglašal, da se irski fašisti nikakor ne bodo uklonili vladnemu pritisku, temveč bodo izvedli svojo akcijo do zmagovitega in plodonošnega konca.

BRETONCI PROTI BRIANDU.

PARIZ, 28. avgusta. »Petit Parisien« poroča, da so bretonski avtonomisti zagrozili, da bodo pognali v zrak novi spomenik pokojnega francoskega zunanjega ministra Aristida Brianda, ki ga nameravajo odkriti 3. septembra na otoku Millau-en-Treburin ob bretonski obali, še preden bo blagoslovljen in odkrit. Oblasti so že odredile potrebne varnostne ukrepe.

ITALIJANSKO-ROMUNSKA TRGOVINSKA POGODBA.

RIM, 28. avgusta. V palači Chiggi je bil podpisan protokol o podaljšanju dosedanje italijansko-romunske trgovinske pogodbe do 30. novembra t. l.

POČASTITEV MACKENSENA IN LITZMANNA.

BERLIN, 28. avgusta. Pruski ministrski predsednik je imenoval feldmaršala Mackensena in pehotnega generala Litzmanna za pruska državna svetnika v priznanje zaslug v svetovni vojni.

ZLATA MRZLICA V JUŽNI AFRIKI.

JOHANNESBURG, 28. avgusta. Zaradi naraščajočih cen zlata nastala hausse ni popustila tudi včeraj. Vsa Južna Afrika je v nekaki zlati mrzlici. V Kapskem mestu, kakor tudi v Johannesburgu, je bil zabeležen ogromen promet z delnicami zlatih rudnikov. Izredno živahna kupčija je bila tudi z zlatimi rudoslednimi pravicami. Za spravice na novo odkritih zlatih poljih se plačujejo fantastične cene.

Gradbena delavnost Maribora v letošnjem letu

NOVE HIŠE V SREDINI, NA PERIFERIJ IN V OKOLICI. REGULIRANJE IN TLAKOVANJE ULIC, CEST IN TRGOV.

Morda preživlja naš Maribor prav letos najtežjo gospodarsko krizo od vseh povojnih let, svoje gradbene aktivnosti pa vendarle ni popolnoma opustil. Bolj počasi sicer kakor prejšnja leta, a vendar neustrašno gradi dalje in razširja zlasti periferijo. V sredini mesta se je letos zidalo skrajno malo. Med večjimi stavbami sta samo Carinska pošta, ki se je pričela graditi že lani, a bo šele letos dovršena, ter trgovska in stanovanjska hiša veletrgovca g. Miloša Oseta na Glavnem trgu. Lepa stavba je pa tudi nova trgovska in stanovanjska hiša, ki je letos zrasla iz tal v Dvořakovici ulici, dočim sta se ona na Pobrežji cesti in dr. Stamola na Trgu kralja Petra le dovršili.

Vse drugače je pa na periferiji, tam je tudi letos nastalo lepo število ličnih vil in malih stanovanjskih, večinoma enodružinskih hiš. Na Joštovem posestvu proti Kamnici se je razširil blok vil za novo lepo skupino, ki je vse pod streho. Nekaj novih vil in hiš je nastalo v Tomšičevi ulici in drugod, največ pa v petem okraju. Tu so zlasti vidne skupine zahodno od Tržaške ceste ter za blokom malih strnjanih hiš, ki jih je postavila pred leti mestna občina na odplačevanje. Tu so se lani na novo regulirale in uredile tudi ceste. Enako podjetnost zaznamuje tudi Pobrežje, Studenci, Tezno in Nova vas, dasi zdaleka ne dosega ono prejšnjih let.

Še bolj pomembno kakor nove hiše je letos tlakovanje naših ulic in cest. Take površine niso bile tlakovane še nikoli doslej kakor letos. Mirno lahko trdimo, da bo dobil Maribor letos več granitnega tlaka kakor ga je imel doslej v vseh svojih ulicah skupaj. Tlakoval se je severni del Vetrinske ulice skupaj z Grajskim tr-

gom, severni del Sodne ulice pa je poleg tlaka dobil tudi oporni zid in reguliran izhod na Aleksandrovo cesto. Glavno pa je velikopotezno tlakovanje celotne Aleksandrove ceste od Grajskega trga do mestne meje v Krčevini pri mostiču čez železnico. Ko bo to delo celotno dovršeno in bodo asfaltirani tudi robniki, bomo šele videli, da je dobil naš Maribor dočela drugače zunanje lice, kakor ga je imel doslej. Naša Aleksandrova cesta bo skupaj z okolico glavnega kolodvora nekaj velikomestnega, kar nam bo služilo lahko v ponos.

Še bolj bo pa služilo vse to opravljeno delo v ponos naši občinski upravi z županom g. dr. Fr. Lipoldom na čelu. Gospod župan bo lahko s ponosom dejal, da je šele on dal Mariboru tisto, česar je najbolj nujno potreboval, lepo regulirane in tlakovane ceste ter ulice in trge. Nadejamo se, da se bodo ta res velikopotezna dela nadaljevala tudi prihodnje leto. Tlakovanja najbolj potrebne bodo Tattenbachova ulica, Slovenska ulica od Grajske do Gosposke in Koroška cesta z Glavnim trgom. Za Aleksandrovo cesto se mora nujno rešiti tudi pereče vprašanje regulacije in tlakovanja Glavnega trga, kar zahteva tudi že sam promet. Vse te ulice vodijo posredno ali neposredno tudi k carinarnici, zato mislimo, da se bodo dala dobiti sredstva iz tlakovnega fonda carinske direkcije.

Ko bo urejeno še to, bo Maribor tlakovan in reguliran na vseh važnejših in prometnejših ulicah, cestah in trgih. Kar so zamudili Nemci, ki so toliko govorili a zelo malo delali, bomo Slovenci prav kmalu nadoknadili in slovenski Maribor bo postal naš ponos tudi pred tujci in še bolj privlačen za tujski promet.

Nova relais postaja ljubljanske radio-oddajne postaje v Mariboru

Radiofonska oddajna postaja v Ljubljani namerava zgraditi pri zadostnem številu interesentov zaradi zboljšanja oddajanja v Mariboru ali njega bližnji okolici relais-postajo, ki bi prednašala celoten program ljubljanske radio-oddajne postaje.

Relais-postaja bo dovolj močna in bodo prišli — v primeru, da se ta načrt izvede — na svoj račun tudi vsi oni manj premožni sloji našega prebivalstva, ki se zadovoljijo z detektorskimi sprejemnimi aparati in ki prebivajo v okolju 5–15 km predvidene relais postaje.

Pogajanja za uresničenje tega načrta potekajo zelo povoljno in bodo v najkrajšem času z uspehom zaključena pod ednim pogojem, da se prijavi za novo relais-postajo dovoljno število novih naročnikov.

To zamisel naše radio-oddajne postaje, ki naj pripomore do tega, da bodo mogli poslušati naša radio-oddajanja prav vsi, ki tega do danes bodisi zaradi terenskih neprimernosti ali vsakovrstnih namernih ter nenamernih motenj bodisi zaradi pomanjkanja sredstev za nabavo dražjih elektronskih aparatov niso mogli storiti, moramo kar najtopleje pozdraviti. Nova relais-postaja, katere brezžična sporočila bodo prodrli v vse kraje severnega dela naše banovine, bo preglasila postaje naših mejašev in ne bo dopuščala, da bi jo te postaje (sosednih držav) v izvajanju našega prometa motile.

Nova relais-postaja bo dvignila v tujini naš ugled, ponesla pa bo tudi v vse dele našega severa blagodat kulture in bo vzbujala, širila ter vzdrževala državno-nacionalno zavest in zavest državnega edinstva vsega našega obmejnega prebivalstva.

Dolžnost vsakega zavednega državljanca naj bo, da to kulturno akcijo naše domače postaje podpre, da vstopi v krog naročnikov — če še ni, če pa je, da pripomore k nabiranju novih radio-naročnikov.

Tiste interesente, ki prebivajo v okolju 5–10 km že obstoječe in nameravane nove relais-postaje in ki bi poslušali radio z detektorskimi aparati, opozarjamo,

da izroča in da bo izročala radio-oddajna postaja v Ljubljani oziroma nova relais-postaja v Mariboru vsakemu takemu interesentu po vplačilu predpisane (poštne) radio-naročniške pristojbine pri pristojni pošti brezplačno komplet detektor (s kristalom in 1 parom slušalk) v brezplačno uporabljanje pod pogojem, da ostane vsaj eno leto naročnik, nakar preide detektor v njegovo neomejeno last.

Prijave novih radio-interesentov, ki jih sprejemajo pošte do 15. septembra t. l., so sicer neobvezne in bodo služile radio-oddajni postaji samo za podlago pri zaključku pogajanj za postavitev nameravane relais-postaje, vendar se bo na nove prijavitelne interesente pri otvoritvi nove relais-postaje apeliralo, da postanejo radio-naročniki.

Nemčija in slovanski vzhod

Nemčija je lačna kruha in dela, še bolj pa zemlje in Hitlerjevih dejanskih uspehov. Na površini 470.000 kvadratnih kilometrov ima sedaj 65 milijonov prebivalcev, torej samo za štiri milijone manjko leta 1914, ko je še imela pokrajine sedanje Poljske, Francije in Danske. Zato se hoče širiti. Če niso mogli raztegniti nemških mej prejšnji politiki, pričakuje to tem bolj od Hitlerja. Saj je otrok revolucije. Revolucija pa vedno obračunava s starimi in spravlja na površino nove, izredne ljudi, ki ustvarjajo nekaj izrednega in novega. Zato sili Hitler na vzhod in se pomirja z zapadom. Sicer pa je ostal zvest samemu sebi. Že pred osmimi leti je napisal v svoji knjigi: »Zaustavimo pohod Nemcev na zapad in obrnimo pogled na vzhod!«

Hitler je prepričan, da življenjski interesi Nemčije niso na zapadu in jugu. Kako pa se naj širi Nemčija po majhni, prenaseljeni francoski Alzaciji ali pa še bolj preobljubljeni Italiji. Zemlje lačne nemške množice morejo sprejeti samo nedogledne rodovitne ravnine na evropskem vzhodu s svojim podzemnim bogastvom rud. Zato se Hitler pomirja s Francijo in Ita-

lijo in išče opore v Angliji. Zato je bil mogoč četverni pakt.

Hitler torej hoče razširiti Nemčijo na vzhod. Glavna ovira pa mu je Poljska. Sporazum med njima je nemogoč. Poljski narod ne more odstopiti Nemčiji niti pedli zemlje, saj je majhna nemška manjšina v Poljski samo izumetničen sad nasilne dolgotrajne pruske oblasti, dočim ječi v Nemčiji nad milijon Poljakov, strnjeno naseljenih na tem ozemlju že od pamtiveka.

Zato hoče Hitler Poljsko oslabiti za spopad v bodočnosti. S spletkami pri Franciji, Angliji in Italiji, pa tudi z hujskanjem narodnih manjšin. Te dni se je vršil že drugi v izredni tajnosti sestanek Hitlerjevega eksperta za zunanjo politiko, Alfreda Rosenberga, s predstavniki Litvancev, ter ukrajinske in beloruske narodne manjšine na Poljskem. Hitlerjev načrt predvideva razbitje Poljske in sovjetske Rusije. Poljsko hoče oslabiti s tem, da se v ugodnem trenutku odcepita beloruska in ukrajinska narodna manjšina, torej osem milijonov ljudi. Ti bi tvorili samostojni državi in se v federaciji zvezali z Livo, ki bi naj privlekla k sebi tudi Ukrajince in Beloruse iz sovjetske države, da bi se tudi ti odcepili. Tako bi razkosana Poljska in oslabiljena Rusija poleg 40 milijonske Ukrajine in desetmi-

Ljubljanski velesejem

„Ljubljana v jeseni“
2.-11. sept. 1933

Kulturna in gospodarska razstava.

Razstavišče obsega 40.000 m².
Jugoslov. veterinarska razstava. — Razstave »Slovenska cerkev«, Misijonsko-etnološka in umetnostna slov. Madon. — Razstave vina, sira in mleka, medu, zelenjave, sadja in semen. — Vrtnarska razstava dalij. — Razstavi goveda montažonske pasme 2. in 3. septembra, in koz ter ovac 5. do 11. septembra. — Gospodinska razstava. — Etnološka razstava Timoške pokrajine. — Industrija, obrt (spec. pohištvo). — Konkurenca jugoslov. harmonikarjev 8. septembra. — Zabavišče. — Varieté.

Polovična voznina na železnih.

Popust na parobrodih.

Legitimacije se dode pri biletarnah Putnika, vsch večjih denarnih zavodih, župnih in občinskih uradih.

lijonske Belorusije tvorile ugodna tla za nemško naseljevanje.

Ti načrti, ki jih skuša berlinski diktator uresničiti z vso odločnostjo, so resen opomin tudi za nas, ki nam leži ozemlje na izredno važnih poteh na vzhod in v Azijo.
J. Železný.

Sportne prireditve včerajšnje nedelje

SK Sturm (Graz): ISSK Maribor 6:2 (1:1)

Ob precejšnjem zanimanju občinstva se je včeraj popoldne na igrišču ISSK Maribora odigrala prijateljska tekma med ISSK Mariborom in SK Sturmom iz Grada.

Moštvi sta nastopili v naslednjih postavah:

SK Sturm: Sammer, Krisper, Neuhold, Kruschitz I., Oroszy, Kruschitz II., Gojznik, Gangl, Lamot, Spurei, Hörzer.

ISSK Maribor: Gutmeier, Savo, Oka, Konič, Kirbiš, Kukanja, Miro, Dušan, Hreščak, Konič II. (inž. Vodeb), Jurgec.

Glede kakovosti ni bila med obema moštvoma velika razlika. Rezultat ne sme motiti, ker bi bil po šansah navsezadnje lahko tesnejši, po pokazanem značaju nogometa pa si »Maribor« prav gotovo ni zaslužil visokega poraza. Gradčani so se zadovoljili v prvem polčasu z ležernejšo igro, kar je dalo slutiti zmago domačinov. V drugem polčasu pa so gosti nepričakovano razvili lepo kombinacijsko igro ter tudi dosegli zaslužen zmago. V tem delu igre so gosti predvajali igro kratkih pasov, neutrudljivo so prodirali korak za korakom naprej, in ko so prihajali v dosegljivo razdaljo do gola, so mnogo streljali, iz vsake pozicije, ostro in plasirano. Najboljši so bili v napadu, dočim krilska vrsta ni formacija velikega formata. Tudi obramba ni bila na posebni višini, vratar pa je pokazal odlično znanje.

Moštvo ISSK Maribora je včeraj bolehalo v obrambi, ki je bila tokrat precej nesigurna. Zelo dobra pa je bila krilska vrsta, ki je bila ofenzivno kakor tudi defenzivno odlična. Napad ni bil homogen celota. V polju je sicer predvajal lepo kombinacijsko igro, v kazenskem prostoru nasprotnika pa so se vsa prizadevanja razblinila v — nič. Neodločnost posameznih igralcev je spravila domače moštvo ob nekaj golov, ki bi jih vsaka druga napadalna vrsta prav gotovo zabilala, in to zlasti v prvem polčasu, ko je imel »Maribor« toliko lepih in zrelih pozicij!

Igra sama je bila sicer ostra, toda fair, živahna in polna napetih situacij.

Sodil je g. Bizjak, ki je napravil nekaj pogreškov.

V predtekmi so pomerili svoje moči juniorji ISSK Maribora in SK Sturm. Rezultat je bil

ISSK Maribor : SK Sturm 3:1 (2:0).

Tekma je bila prav zanimiva in lepa, zlasti v prvem polčasu. Sodil je g. Konič.

Ostale nogometne tekme.

Zagreb: Jugoslavija: Gradjanski 4:2 (2:1).

Beograd: BSK: Slavija (O) 9:0 (4:0)!!

Sarajevo: Slavija (S): Vojvodina 4:1 (3:0).

Gradec: GAK: Metallum (Dunaj) 6:1 (5:0); Sportklub: Wacker 6:1 (5:0).

TENIS.

Avstrija: Jugoslavija 2:1.

Včeraj se je v Zagrebu nadaljeval teniški dvomatch med Jugoslavijo in Avstrijo za Davisov pokal 1934, in sicer z igro v dvoje. Jugoslavijo sta zastopala Punčec in Kukuljevič, Avstrijo pa Artens in Metaxa. Zmagala sta Punčec-Kukuljevič v razmerju 6:2, 0:6, 6:4, 8:6 in tako dosegla prvo zmago Jugoslavije. Danes se bosta odigrala oba odločilna singla med Punčecom in Metaxo ter Kukuljevičem in Artensom.

ROKOMET.

DT Ostmark (Graz): SSK Maraton 14:2 (6:1).

Na starem igrišču SK Železničarja se je včeraj popoldne odigrala mednarodna rokometna tekma, in sicer med graškim klubom »Ostmark« in SSK Maratonom. Igra sama je bila v glavnem propagandnega značaja. Gosti so predvajali hitro kombinatorno igro, polno lepih akcij. Domačini, ki so pričeli to sportno panogo gojiti pred kratkim, razumljivo niso bili kos odlični igri gostov. Videlo pa se je, da ima »Maraton« zelo dobre igralce, ki bodo ob primernem treningu dosegli marsikateri uspeh. Sodil je g. Wagner iz Grada. Revanžna tekma bo prihodnji mesec v Gradcu. Včerajšnja rokometna tekma je dala SK Železničarju in SK Rapidu vzpodbudo, da obnovita svoje rokometne sekcije. Tako bomo imeli v Mariboru tri rokometne klube, ki bodo tudi tekmovali med seboj za prvenstvo. Razen tega pa se nam obeta mnogo mednarodnih tekem, zlasti s klubi iz Grada.

Slepci bodo spregledali...

Docent na nemškem vseučilišču v Pragi in primarij medicinske klinike za očne bolezni dr. Bumba je izjavil, da je izvršil v zadnjem času več operacij, ki so povsem uspele in so ljudje, ki so bili pred operacijo popolnoma slepi, že po nekaj dneh spregledali in ozdraveli. Ta operacija pa se posreči le v onih primerih slepote, če dotičnik oslepi zaradi vnetja vidnega živca. Tovrstno nenadno in popolno oslepljenje povzroči v večini primerno dolgoletno bolovanje v nosni oziroma očesni votlini. Omenjeni docent izvrši zato pri bolnikih te vrste najhno operacijo v votlinah med nosom in očmi, nakar v izredno kratkem času ozdravi vidni živec in tako bolniku zopet vrne dragoceni vid.

Marij Skalan:

OCEANOPOLIS

Roman o skrivnosti človeške prošlosti

Nezadovoljstvo je naraščalo tako naglo, da tudi vladi ni moglo ostati prikrto. Ukvarjala se je s tem vprašanjem na posebnih izrednih seji, vendar senatorji niso niti slutili, da je izvor drugačne narave in so povodi mnogo globlji. Bila je trdno prepričana, da se bo dalo ljudstvo pomiriti s čisto navadno vladno izjavo, katero so tudi sestavili in jo izdali. V njej so pojasnili javnosti, zakaj je potrebno v tovarnah za hranivo čezurno delo in zakaj je hrana slabša kakor navadno ter obenem obljubili, da bodo vsi nedostaki že v nekaj dneh popolnoma odstranjeni.

V drugačnih razmerah bi bilo ljudstvo mirno in samoumevno sprejelo tako vladno obvestilo, nihče ne bi bil dvomil o iskrenosti povedanega, toda sedaj so bili duhovi vzvalovani in vlada je s svojo izjavo položaj le še poslabšala.

»Mar ne vidite, ljudje božji, da je vse kar nam vlada pripoveduje gola hinavščina, ki naj prikrje resnico?« so govorili Jafisovi agitatorji. »Sedaj vidite, da nas res nameravajo zastrupiti, da bi tako zmanjšali naše število in s tem našo moč. Kaj pa je njim do tega, če šteje

Oceanopolis sto tisoč prebivalcev ali pa samo deset tisoč! Samo da ohranijo vso despotično oblast in vladajo lahko še nadalje proti naši volji in brez našega sodelovanja...«

Dasi je vlada bila dosti preveč zavečarovana v svojo moč in v poslušnost podmoškega ljudstva, je vendar morala z začudenjem spoznati, da njena izjava ni dosegla svojega namena.

»Kaj se godi pri nas?« so se spraševali višji uradniki po ministrstvih in drugih visokih uradih. »Kaj se je nenadoma pokazalo našega ljudstva? Mar ne čutite neke nenavadne napetosti v vsem ozračju?«

Tako so se spraševali nazadnje tudi že sami senatorji na svojih sejah, in Tatalis je za nekaj časa pozabil celo na svojo akcijo proti Doljanu. Še bolj pa so zahtevali od njega ostali senatorji, naj ne ustvarja razdora med njimi in predsednikom Semisom Ramisom, dokler se razburjenje ne poleže in postane položaj normalnejši.

Med tem, ko se je višja družba vznemirjala in ni vedela kakšnih sredstev bi

se poslužila, da bi zopet dosegla prejšnjo pokorščino prebivalstva, se je pa Jafis na tihoma smejal in si mel roke. Videl je, da gre njegova setev nenavadno naglo in srečno v klasje. Dopovedoval si je, da nikoli, niti v sanjah ni mislil, da bo njegovo delo tako lahko. Njegov ugled je raste in če bi bila vlada malo bolj bistrogleda in bi se bila malo več brigala za svoje ljudstvo, bi bila lahko vidno opazila, kako stopa Jafis med množicami kakor nekakšen nekronani vladar in odrešenik, od katerega pričakujejo vsi nekaj velikega, dasi nejasnega in ne čisto določenega. Kjerkoli se je pojavil, povsod so ga pozdravljali z nenavadnim spoštovanjem in navdušenjem; vse oči so se ozirale za njim. A duše so sanjale še o nekem, ki jim je bil nekakšna legendarna, mistična sila, stoječa nekje v temnem ozadju, skoraj popolnoma nevidna, neslišna in neotipljiva. Ta sila je bil — Doljan. Dobro je bil poučen o vsem, kar se je dogajalo v podmorju. Vedel je za vznemirjenost vlade in višje družbe, vedel pa tudi za uporniško razpoloženje ljudstva. Jafis ga je obveščal o vsem kar se je dogajalo v temini, Intela pa ga je zopet seznanjala z razpoloženjem vladajočih.

»Kaj se godi pri nas?« ga je vprašala nekega dne. »Stalno si v stikih z našim meščanstvom, zato moraš gotovo vedeti, zakaj se razburja in godrnja?«

Doljanu so bila njena vprašanja neprijetna, ker so ga spravljala v zadrego.

Rad bi bil iskren, kakor vedno, kadar je govoril s svojo izvoljenko in oboževanko, v duši pa se je zavedal, da še ni napočil tisti dan, ko bi ji mogel in smel brez nevarnosti povedati vse tako, kakor je v resnici. Z muko ji je lagal.

»To je samo trenutno nezadovoljstvo,« je dejal. »Saj veš, vznemirjajo se zaradi hrane. Nekdo si je izmislil neumno govorico, da je v Oceanopolisu preveč ljudi in da hočejo zato zmanjšati njihovo število s slabo hrano, ki naj bi povzročila hiranje in naglo smrt.«

»Pa kdo si je to izmislil?« je vprašala Intela.

»Tega ne vem,« je odgovoril Doljan. »Treba bi ga bilo izslediti in kaznovati,« je menila Intela. »Saj to je vendar nezasišana laž in podla obdolžitev vlade!«

»Res je tako,« je pojasnjeval Doljan. »Toda kdo naj izsledi in prime krivca? Ta krivec ni posameznik, ni tisti, ki je te besede prvi izustil, krivec je široka množica našega ljudstva. Nje ne moremo prijeti in kaznovati...«

»In vendar je treba nekaj ukreniti!« je vztrajala Intela.

»Pomirili se bodo sami. Vsak drug krep bi stvari več škodoval kakor pa koristil,« je menil Doljan, ki je prav po tem pogovoru spoznal, kako prav je ravnal, da ji niti z najmanjšo besedico ni odkril Jafisove akcije in svojega sodelovanja z uporniki.

(Dalje prihodnjič.)

V Sredozemskem morju je rešitev krize

Grandiozen načrt arhitekta Zergla.

Znani so že mnogoštevilni načrti in odrešilni »recepti« za rešitev svetovne krize. S takimi načrti ima najtesnejšo zvezo, ki je pa tudi zelo zanimiva, fantastični načrt Nemca dr. Hermana Zergla, arhitekta v Monakovem.

Arhitekt Zergel meni, da bo Evropa, ta mali azijski polotok, kaj kmalu znežkan med Panameriko. Panazijo in Afriko, ki se tudi prebujata. Treba je zato najti nagle ukrepe, da se izognemo tej katastrofi. Po njegovem mnenju bi bilo najbolje znižati gladino Sredozemskega morja za 200 metrov...

Ta ogromna operacija (ki bi bila mnogo grandioznejša od osušitve jezera Nemi) bi povečala evropski teritorij za 66.000 štirinajstih kilometrov in bi bila ta novo pridobljena zemlja mnogo rodovitnejša, kakor sam blagoslovljeni Kanaan.

Dr. Zergel je razložil svoj načrt v vseh podrobnostih. Po njegovem proračunu prejema Sredozemsko morje od Atlantskega oceana skozi Gibraltar 88.000 kubičnih metrov vode na sekundo. Od Črnega morja dobiva vsako sekundo 4.500 kubičnih metrov vode skozi Dardanele. Da se spremeni Sredozemsko morje v ogromno močvirje, je treba le zapreti Gibraltar z velikim nasipom oziroma jezom.

S pomočjo nekega preizkušenega sistema bi prihajala voda iz Atlantskega oceana v Sredozemsko morje samo v taki meri, da bi se vzdržala njegova gladina 200 metrov izpod današnje višine. Da

bi se pa preprečil dotok vode iz Črnega morja v Sredozemsko morje, bi bilo treba zgraditi pri Galipoliju prav tak nasip, kakor pri Gibraltarju. Ta dela bi se dala izgotoviti v desetih letih.

Nobenega dvoma ni, da bi veljalo uresničenje tega načrta ogromen denar. Dr. Zergel je izračunal, da bi dosegli skupni stroški višino 125 milijard francoskih frankov. Obenem pa je dr. Zergel mnenja, da je to prav neznatna vsota, če se pomislili, da je bila aka vsota potrošena v svetovni vojni vsak mesec... Toda tukaj ne gre za pogubo Evrope, temveč za njeno rešitev.

To podjetje ne bi ustvarilo le izredno rodovitnega ozemlja s posebnim ozirom na kmetijstvo, temveč bi ozdravil tudi silno brezposelnost, ker bi našlo pri delu teh ogromnih jezov kruha in zaslužka več milijonov delavcev. Potrebne bi bile seveda tudi ogromne množine najrazličnejšega gradbenega in drugega materiala. Nasip pri Gibraltarju bi služil obenem tudi kot most med Evropo in Afriko. Na njem bi se zgradile železniške proge in avtomobilske ceste. Toda to še ni vse; tako pri oceanu, kakor tudi pri Črnem morju bi se pridobila silna energija, ki jo cenil dr. Zergel na 175 milijonov konjskih sil. Ta številka predstavlja več, kakor polovico energije, ki jo danes uporablja industrija vsega sveta.

Evropa takrat enostavno ne bo vedela, kaj naj počne s to energijo. Zato bo morala to energijo uporabljati za namakanje

severne Afrike in Sahare. Kakor se vidi, nudi ta gigantski načrt neverjetne možnosti. Evropa bo pozabila na svojo krizo. Z uresničenjem tega načrta bo gospodarska kriza rešena. Države, ki so s prebivalci prenapolnjene, bodo poslale svoje državljane na novo pridobljeno ozemlje. Evropa bo tako postala popolnoma neodvisna od vseh ostalih kontinentov, zlasti pa od Amerike.

Dr. Zergel govori o svojem načrtu in o tej čarobni bodočnosti zelo resno. Prepričan je, da bi se dal njegov načrt prav lahko izvesti. Tudi utopije Julesa Vernea so se dale nekega dne uresničiti in pomenijo v današnjem življenju brezpomembne vsakdanjosti. Nizozemci so osušili Zuiderzko jezero in pridobili tako velikansko ozemlje, ki ga je prej pokrivalo morje. Zakaj se torej nekega dne ne bi osušilo Sredozemsko morje?...

Azija mora omejiti porode

Konferenca instituta za studij problema Pacifika nadaljuje svoje delo. Sir Herbert Samuel se je pridružil predlogu japonske delegacije, da se mednarodni sporazumi, ki veljajo sedaj za Pacifik, zamenjajo z varnostnim paktom, v katerem bo prevzet gotov del sedanjih odredb, mimo njih pa tudi doktrina Hooverja in Stimsona, da se nikakor ne priznava osvojevanje novih ozemelj. Sir Herbert Samuel je odločno vztrajal pri tem, da je treba razviti mednarodno trgovino na podlagi sodelovanja vseh držav, ki kakor Japonska, nimajo drugega izhoda in se morajo imperialistično širiti, ker se ne morejo preživljati od lastne zemlje. Kitajski delegat je dostavil, da njegova država nikakor ne more sprejeti japon-

skega predloga vse dotlej, dokler se ne ukine država Mandžurija v smislu pakta deveterih velesil, pakta Društva narodov in Kellogovega pakta. Predstavnik Združenih držav je izjavil, da morajo države na Daljnem Vzhodu misliti na kontrolo porodov kot na sredstvo za rešitev problema prevelike populacije. To bi bilo mnogo boljše, kakor pa baviti se z iluzijo, da se bodo mogli njihovi sonarodnjaki svobodno širiti po tujih deželah ob obalah Pacifika.

Iznajditeljeva tragedija.

Pred nekaj tedni je umrl v Ohio avstrijski iznajditelj Gustav Schmidt, ki je iznašel znano konstrukcijo naličnega peresa, s pomočjo katere se s pritiskom na držaj napolni peresnik s črnilom. Takrat je zeman poskušal prodati svojo iznajdbo v Evropi. Prišel pa je neki Američan, ki mu je odkupil njegovo velevalno iznajdbo, ki je bila že patentirana in je sprejel Schmidta kot družabnika v svojo tovarno. Kmalu pa je tovarna propadla: toda ni trajalo dolgo, ko je bil ves svet preplavljen z naličnimi peresi. Gustav Schmidt, ki je bil osleparjen za svojo iznajdbo, je popolnoma propadel in je živel pozneje kot rudar, kurjač, učitelj plavanja itd., dokler ni pred dnevi umrl, star 60 let. Njegova zadnja služba je bila v gledališču »Ambra« v Ohio, kjer je bil nočni vratar.

Tragična smrt 113 letnega starčka.

Po vestih iz Lugosa v Transilvaniji je neki Danilo Pascutzai, ki je bil star 113 let in je bil že dolga leta slep, padel na domačem dvorišču v neko mlako, v kateri je stala voda le 20 cm visoko. Ubogi starček pa ni imel več toliko moči, da bi se bil dvignil in je žalostno utonil.

Mali oglasi

Razno

OPEKARNA V RAČJU
naznanja, da je otvorila v Smetanovi ulici 33 svoje skladišče za Maribor, kjer dobite naše znane prvovrstne izdelke, kot strešno opeko, zidno opeko, votlo opeko, drenažne cevi, tlačne plošče itd. v vsaki množini. Opekarna v Račju, skladišče Maribor, Smetanova ul. 33, Telefon 22-27, 3159

MLEKO
dostavljam pa Din 1.75 na dom. Reflektanti pošljite svoj naslov upravi »Večernika« pod št. 3150.

VELIKOPLODNE JAGODE
»Rdeča kapica iz Švabske«, ukoreninjene v lončkih, oddaja vrtnarja Meljska cesta 40.

MARTIN SAFRAN.
sobo-črkoslikar, pleskar in ličar, Maribor. Slovenska ulica 16, prevzema vsa v to stroko spadajoča dela ter jih izvršuje dobro in poceni. 2925

Prodaj

OTROŠKI VOZIČEK.
globok, dobro ohranjen, na prodaj radi selitve za 350 Din. Naslov v upravi »Večernika«, 3157

Sobo odda

SOBO IN KUHINJO
oddam. Zagata 3, pri Tržaški cesti. 3159

SOBO S ŠTEDILNIKOM
tako oddam. Zrkovska cesta št. 33, Pobrežje. 3153

OPREMLJENO SOBO
z uporabo kopalnice, oddam. Palača Pokojinskega zavoda. Verstovškova ul. 4. I., desno. 4150

OPREMLJENO SOBO
s posebnim vvhodom oddam enemu ali dvema gospodoma Maistrova 17-II., vrata 12. 3120.

Pouk

LEGATOV TRGOVSKI TEČAJ, MARIBOR.
Začetek dne 9. septembra. Vpisovanje: Slovenska ulica 7. 3149

UČITELJA
ali učiteljico za pouk v glasovirju iščem za svojo 13 leteljo z znanjem slovenskega jezika naj pustijo svoj naslov v upravi »Večernika« pod št. 3085.

Spomnite se CMD

Dijaško stanovanje

DVA DIJAKA
ali dijakinja sprejemem na stanovanje. Vrtna ulica 8. I. 3152

Zgubljeno

ZGUBIL SEM

od Glavnega trga do Radvanske ceste avstrijski potni list na ime Almer Hans. Naiditelj ga naj odda v Radvanski cesti 57. 3148

Službo išče

GOSPODIČNA

zmožna slovenskega jezika, strojepisja, nemškega jezika, ter stenografije, išče službo v pisarni ali trgovini. Cenl. nudbe pod »Maribor« na upr. vo lista. 2846

Lepa knjiga — najlepše darilo!

Priporoča se knjigarna

TISKOVNE ZADRUGE. MARIBOR
Aleksandrova cesta 13

Izdaja konzorcij »Jutra« v Ljubljani; predstavnik izdajatelja in urednik: RADIVOJ REHAR v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik STANKO DETELA v Mariboru